

LÄTIN MAAKUNTAMUSE

KOKKO

2
1985

KOKKO 2/1985, 8. vsk.

Julkaisija: Lapin Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Päätoimittaja: Jorma Halonen, Lempeä, 95700 Pello, 9695-86154.

Toimitussihteeri: Jouni Aikio, Riutula I, 99870 Inari, 9697-51261 (työ) ja 58514 (iltaisin).

Talous- ja tilausasiat: PL 69, 96101 Rovaniemi

LLY:n jäsenet saavat lehden jäsenetuna. Tilausmaksu muille 35 mk. Maksetaan postisiirtotilille Ro 39578-6 yhdistyksen osoitteella. Irtonumero 9 mk.

Ilmoitushinnat: 1/1 sivu 300 mk, 1/2 sivu 150 mk, 1/4 sivu 80 mk, kannatusilmoitus 25 mk/numero.

Kansikuva: Kotkan kuvasi Pekka Helo.

LAPIN LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS R.Y.

Osoite: PL 69, 96101 Rovaniemi.

Puheenjohtaja: Jorma Halonen, Lempeä, 95700 Pello.

Sihteeri: Jukka Jokimäki, Jokkatie 14, 96100 Rovaniemi.

Muut johtokunnan jäsenet:

Esko Aikio, Utsjoki/Rovaniemi

Heikki Karhu, Inari

Martti Melamies, Ranua

Vesa Nivala, Rovaniemi

Pekka Paarman, Sodankylä

Onni Ylimaunu, Tornio

Jäsenmaksut: koululaiset ja opiskelijat 15 mk, muut 30 mk. Maksu suoritetaan postisiirtotilille Ro 39578-6 yllä mainitulla yhdistyksen osoitteella.

HAVAINTOJEN KOKOAMINEN

Lähetä kevät- ja syysmuuttohavaintosi sekä erilliset kesä- ja talvihavainnot yhdistyksen osoitteeseen. Muista myös muut havaintoprojektit, kuten jo perinteiset pöllötakseeraus, muutontarkkailun joukkohavainnoinnit ja talvilintulaskennat.

LINTUATLAS

Yleiseurooppalainen lintuatlas ei käynnistykään vielä tänä kesänä, niinkuin jossain on viserrelty. Tämän hetken tiedon mukaan pesimälintujen kartoitus, LINTUATLAS, alkaa uudelleen kesällä 1986.

LAULUJOUTSEN

Joutsen on ajankohtainen tänäkin vuonna. Merkitse kaikki havaintosi ja kokemuksesi joutsesta tarkoin havaintovihkoosi. LYL kerää vuoden 1985 joutsentiedot ja tekee havainnoista yhteenvedon. Lähetä tiedot joutsesta ja seuraavan vetoomuksen mukaisesti myös kuikasta yhdistyksemme osoitteeseen, mistä ne hoidetaan edelleen LYL:lle.

KUIKKA

Myös kuikka on LYL:n tutkimuskohteena tänä vuonna. Kiinnitä kuikkaan tavallista tarkemmin huomiota kuluvaan vuoden aikaan. Ennen kaikkea pesintään viittaavat havainnot ovat tärkeitä. Myös kuikkien muuonaiset levähdyspaikat kannattaa merkitä muistiin ja muut muuttoa koskevat tiedot. Tarkkaile myös kuikkien käyttäytymistä.

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Lehtemme on käsittääkseni parantunut ainakin painoasultaan. Sen sijaan ilmestymisaikataulu on ollut järkyttävä. Aika paljon on syytä ollut minussa, joka yhdistyksemme puheenjohtajuuden lisäksi hoidan tämän Kokon päätoimittajan tehtäviä.

Toisaalta katsausten laadintaan ja artikkeleiden kirjoittamiseen ei niin vain löydy halukkaita, ja vaikka löytisikin, työ kestää aikansa. Lehden tekeminen on ollut liian harvojen harteilla.

Tällä hetkellä olemme rumasti jäljessä katsausten laatimisessa. Tämä on kenties osaltaan johtanut siihen, että jotkut hidastelevat omien havaintojensa lähettämässä tai peräti unohtavat koko asian, kun eivät näe riittäviä virkeitä Kokossa julkaistuina kirjoituksina.

Toivon, että jäsenistömme käsittää, että vaikei koko tätä lehteä olisi olemassa, tehdyt lintuhavainnot ovat arvokkaita. Niitä tarvitaan laajoja yhteenvetoja laadittaessa, tieteen tekemisessä,

ympäristön tilan seurannassa jne... Lähettäkää siis havaintojanne ja mieluiten varsin pian havaintojakson päätyttyä. Kesähavainnot syksyllä tai syystalvella, syyshavainnot alkutalvesta, talvihavainnot keväällä, kevähavainnot kesällä.

Emme heitä toivoa edes katsausten julkaisemisen suhteen; kyllä ne tulevat, kun saamme havainnot eri puolilta laajaa aluetamme ja löydämme henkilöt, jotka antavat niille sopivan kirjallisen asun.

Tässä lehdessä on muuten paljon sellaisia artikkeleita, joista minä pidän. Esimerkiksi Jukka Jokimäen, Pekka Paarmanin ja Asko Kaikusalon kirjoituksista on syytä ottaa mallia ja tarttua kyneään tai kirjoituskoneeseen sopivien aiheiden satuttua kohdalle.

Lyhyttä ja nasevaa, tiettyä pientä asiaa valaisevaa tekstiä julkaistaan myös mielellään. Tällaisesta olen vuosien kuluessa yrittänyt itse antaa esimerkkejä.

JH

KOKKO 2/85

Puheenjohtajan palsta	35
J. Jokimäki: Lapin lintukesät 1983 ja 1984	36
L. Iso-livari: Viime vuosien rengastustoiminta Utsjoen Kevolla	44
P. Paarman: Järripeipon pesinnästä Sodankylässä	47
Tiedonantoja	
— A. Kaikusalo: Ruostesiipirastas Kolarissa	48
— J. Jokimäki: Lämmin kevät 1984 toi sirittäjiä Lappiin	49
— sirittäjätiheytyä Inarin Lemmenjoella	
— J. Jokimäki: Mustapääkertusta ensimmäinen kesähavainto Rovaniemellä	50
— J. Halonen: Lapintiaisen laulusta	51
— J. Halonen: Järripeipon outo laulu	51
Lisäyksiä ja korjauksia "Rovaniemen seudun talvilinnusto"-artikkeliin	51
Muuttavatko Pohjois-Ruotsin kurjet Suomen kautta etelään	52
Lapin lintutalvi 1983—1984 — lisähavainnot	53

LAPIN LINTUKESÄT 1983 JA 1984

Jukka Jokimäki

Hyvältä näyttää! Kesähavaintoja ilmoitettiin todella ahkerasti Lapin ihmisten toimesta ja mikä hienointa, etelän lintuihmisetkin ovat pikkuhiljaa oppineet palauttamaan retkihavaintonsa yhdistyksemme käyttöön. Katsauksen tekijää ilahdutti myös se, että useimmat olivat vielä ilmoittaneet havaintonsa systemaattisessa järjestyksessä, jolloin artikkelin valmistaminen helpottuu suuresti. Tästä on hyvä jatkaa kohti vuonna 1986 alkavaa Euroopan lintuatlasta. Kiitokset kaikille havaintonsa palauttaneille!

Kesä 1983 oli omistettu petolinnuille, sillä länsirajaa ja Rovaniemen seutua lukuunottamatta pöllöjä ja haukkoja pesi runsaasti ympäri lääniä. Lämpimän toukokuun 1984 johdosta monet eteläiset lintulajit ilahduttivat lappilaisia lintuharrastajia aina Inaria ja Utsjokea myöten.

Taulukko 1. osoittaa kuinka lämmän toukokuu oli koko Lapissa ($\bar{X}$ = keskiarvo 1931–60) 1984. Etelä-Lapissa oli myös toukokuun 1983 lämpötilat keskiarvoja korkeammat.

Kesän 1983 sademäärä oli Lapissa keskiarvoja suurempi ja osittain sade tuli kesäkuussa jopa lumenä Kolari-Salla linjan pohjoispuolella. Eniten kesäkuussa satoi Saariselän alueella, sen sijaan Enontekiöllä satoi vähän. Kesän 1984 ilmastoon loi oman kuvansa 6.—10.6. Pohjois-Suomea rasittanut räntäsadealue. Heinäkuussa Itä-Lapissa saatiin vettä kaksinkertaisesti keskiarvoihin verrattuna (ILMA-TIETEENLAITOS 1983 ja 1984).

Käytetyt lyhenteet: 1/ koiras, /1 naaras, 1' nuori, 1'' aikuinen, Ä laulava tai soidinääntelevä, ä ääni

TAULUKKO 1.

	toukokuu			kesäkuu			heinäkuu		
	1983	1984	$\bar{X}$	1983	1984	$\bar{X}$	1983	1984	$\bar{X}$
ROV, Apukka	7.7	9.5	5.7	11.9	12.3	12.0	15.0	13.6	15.1
SOD, Vuotso	5.2	8.0	3.8	10.0	11.0	10.5	13.5	11.5	13.9
UTS, Kevo	3.3	7.0	3.4	9.7	10.2	9.6	13.2	11.3	13.6

PETOLINNUT

Päiväpetolinnut (varmistetut pesinnät):

mehiläishaukka: 1983 PEL 1
sinisuohaukka: 1983 KOL 2 ja 1984 ROV 2
kanahaukka: 1983 ROV&SOD 1 ja PELK 4 sekä ROV&SOD 1 ja PELK 2
varpushaukka: 1983 KOL 1
hiirihaukka: 1983 ROV&SOD&KOL 1 ja PELK 5 sekä 1984 KOL&PELK 1 + ROV 2
piekana: 1983 INA 1, KOL 3, SOD 4 ja UTS 84
1984 RAN 1, PELK 2 ja UTS 5
tuulihaukka: 1983 RAN&SOD 1 ja 1984 RAN&UTS 1 sekä ROV 3
ampuhaukka: 1983 SOD 4 ja 1984 ROV&INA&UTS&ENO 1
nuolihaukka: 1983 RAN 1 ja PEL 2 sekä 1984 RAN&PELK 1

Kommentteja päiväpetojen esiintymisestä 1983:

Hiirihaukkoja länsirajalla ainoastaan KOL ja muutenkin vähän koko S-Lapissa. **Piekana** pesi varsin runsaana PELK, osa pesistä tuhoutui myyrien vähetessä kesken pesimäkauden. SOD lajia tavattiin yhteensä 30 eri reviiirillä, mutta esim. PEL lajia ei tavattu lainkaan. **Sinisuohaukka** oli PELK varsin näkyvä ja PEL niukasti.

1984: **Piekanoja** rengastettiin UTS vain 6 ja yleensä petoja N-Lapissa hyvin vähän esim. 27.6.—8.7. INA, Lemmenjoen kansallispuiston alueella yhteensä vain 6 päiväpetoa. Rovaniemen Toramokivaloilla pesi 3 **tuulihaukkaparia**, joista 2 kelossa. Kahden pesän etäisyys toisistaan oli vain 500 metriä. Ilmeisesti hakkuuaukeilla oli myyriä S-Lapissa kohtalaisesti.



Nuori tuulihaukka
Kuva: Janne Henriksson

Pöllöt (varmistetut pesinnät):

hiiripöllö:	1983 PEL&SAV&INA 1, SOD 3 ja PELK 7 sekä 1984 RAN 1
varuspöllö:	1983 SOD 1
lapinpöllö:	1983 KOL 1, INA 2, SOD 4 ja PELK 20 sekä 1984 KEMJ 1
suopöllö:	1983 UTS 1 sekä 1984 PELK 1 ja ROV 2
sarvipöllö:	1983 SAV&PELK 1
helmipöllö:	1983 YLI&KOL&INA 1, PEL 3, SOD 3 ja PELK 8

Kommentteja pöllöjen esiintymisestä 1983:

Hiiripöllöjä pesi todennäköisesti useita kymmeniä pareja PELK&SOD&SAV ja UTS kohtalaisesti pesivänä; runsaat 23 havaintoa. **Varpuspöllöstä** tehtiin lisäksi havainto RAN. **Lapinpöllöjä** pesi PELK mahdollisesti jopa 20 paria. Varotteleva 1" **huuhkaja** tavattiin PELK, pesä löytyi myöhemmin hylättynä. **Helmipöllön** INA pesintätieto 5.6. 2" + 3 pull Kaamanen (E. Sirjola ja LI-I). **Suopöllöjä** SOD N-osasta useita havaintoja, UTS 7 havaintoa, PELK 7 reviiriä mutta sen sijaan ROV&PELK&RAN &POS vain 1 havainto kustakin (myyrätyhjiö)!

Lajistollinen katsaus

Kaakkuri (Gav ste): Ilmoitetut havainnot 1983 UTS&SAV&SAL 1 ja 1984 PEL&ENO 1, INA 2 ja UTS 3. **Kuikka (Gav arc):** Ilmoitetut pesinnät 1984 ROV&RAN 2. **Silkkiuikku (Pod cri):** S-Lapin havainnot: 1983 pesi PEL, Pellonjärvi ja tavattiin Orajärvellä (JH) sekä tavattiin ROV, Kuolajoki (JJ ym). 1984 pesi PEL, Paamajärvi (MK&

JJ&PP) ja YLI; Kainuunkylä (RAU-HALA 1985), lisäksi 2.6. 1 YLI, Portimojärvi (JJ&PP ym).

Merimetso (Pha car): kesä-heinäkuun yksilöt 1983: KEM&UTS 1, PEL&SOD 2 ja INA 10 sekä 1984 SOD 2 ja INA 12.

Joutsen (Cyg cyg): 1983 SOD, Koitelainen yhteensä 10 pesää ja noin 60 pesimätöntä (J. Simula). POS. Keski-Posio 2/2 pesi saaristossa, joiden välimatka oli ainoastaan 100 metriä (A. Lippo)! 1984 ilmoitetut pesinnät RAN 1, ROV&UTS 2, PEL&INA 3 ja PELK 7.

Metsähanhi (Ans fab): sulkasatoparvia 1983: 5.6. 24 PELK, Kairanaapa, 7.6. 13 SOD, Viuvaloaapa ja 1.—2.7. 12 UTS, Savdsajavri. 1984: 31.5. 12 PELK, Kairanaapa, 15.6. 13 + 20 N-NE UTS, Kevonreitti ja 20 + 12 N INA, Neljän Tuulen Tupa.

Kanadanhanhi (Bra can): 1983 pesi 3' YLI, Kainuunkylä (uusi paikka) (JH) ja 10.—16.6. 2" ROV, keskusta Harjulampi (JJ)!

Lapasotka (Ayt mar): 1983 UTS ilmoitettiin yksi poikuehavainto (EA) ja lisäksi tavattiin SOD, Sompiojärvellä (P. Inkinen).

Pilkkasiipi (Mel fus): 1983 25.6. 1/ SOD; Ilmakkiaapa (OP) ja 28.6. 1 KIT, Pyhävasa (P. Inkinen).

Uivelo (Mer alb): 1983 ilmeisesti PELK-kunnan runsaslukuisin vesilintulaji (HK) ja 1984 telkän ja tavvin ohella PELK-kunnan runsaslukuisin vesilintulaji (HK).

Kurki (Gru gru): N-Lapin havaintoja 1984: 16.6. 1 INA, Säytsjärvi (HK) ja 3.8. 2 W INA, Keinolahti (LI-I&P. Portti).

Meriharakka (Hae ost): pesi ROV, Niskanperällä molempina kesinä (H. Niemi&JJ).

Pikkutylli (Cha dub): 1984 PEL 2 reviiriä ja KOL havaittiin Paloselällä ja Teuravuomalla (JH).

Suosirri (Cal alp): 1983 5.7. 1" + 3' SOD, Ilmakkiaapa (JJ&EA) eli pesintä varmistettiin, koska poikaset olivat vielä pieniä!

Jänkäkurppa (Lym min): 1984 15.—20.5. tavattiin RAN soidintelevia Kirkisensuo&Lapiosuo 2 ja Tervonsuo&Hetesuo&Honkainen &Uikolaminsuo 1 (J. Simula). Vrt lintuatlas, jossa RAN tyhjiö.

Lehtokurppa (Sco rus): 1984 29.5. 1 ROV, Palojärvi (JJ&PP&VN), 16.6. Ä ROV, Ojanperä (JJ) ja 18.7. Ä ROV, Jokkatie (JJ).

Punakuiri (Lim lap): 1983 UTS 3 paikassa (LI-I) ja 1984 UTS 2 paikassa 6/6 hätäilevää ja ENO yhteensä 4 yksilöä (JH).

Punajalkaviklo (Tri tot): 1983 11.6. 1 PELK; Kairanaapa (HK) 1984 pesi 10/10 YLI, Kainuunkylä (RAU-HALA 1985).

Metsäviklo (Tri och): 1984 14.6. 1/1 hätäilevä KOL, Kesänkijärvi

(K. Savonen).

Tunturikihi (Ste lon): 1983 UTS melko runsaana pesivä (LI-I) ja 22.7. 32 UTS, Stuurakeavdeksielas (AK ym) sekä 1984 UTS muutama pesi (LI-I) ja ENO yhteensä 12 yks. (JH).

Kalatiira (Ste hir): Pohjoisimmat 1983 KOL, Pasmajärvi ja kk (J. Lampolahti7).

Lapintiira (Ste aea): kesäkertymiä 1984 UTS, Vetsijärvi 22.7. 60 ja 24.7. 71 (EA).

Haarapääsky (Hir rus): 1983 26.8. toinen pesye lenteli PEL, Välikylä (JH).

Räystäpääsky (Del urb): 1983 normaalia enemmän toisia pesyeitä (JH).

Koskikara (Cin cin): 1983 pesi ROV, Auttiköngäs (JH ym), 19.6. 1 sopivassa pesimäympäristössä, ROV, Ternuvuoma Multijoki (J. Lampolahti) ja heinäkuu tuhoutunut pesä UTS, Tsarsejohkan putous (LI-I).

Leppälintu (Pho pho): 1984 PELK, Pyhätunturi 17 Ä/10 km (HK).

Pensastasku (Sax rub): 1983 PELK ei kevät- eikä kesähavaintoja (HK) ja PEL vähän pelloilla ja kohtalaisesti hakkuilla (JH), ROV normaalisti (JJ). 1984 PELK sangen näkyvä ja asutti melko vaatimattomia elinympäristöjä (HK) ja ROV reilusti sekä pelloilla että hakkuilla (JJ).

Sepelrastas (Tur tor): 1984 UTS&ENO 1 havainto ilmoitettiin.

Hernekerttu (Syl cur): 1984 16.—17.6. Ä ROV, Jäämerentie (PP&JJ &KK) ja 12.8. 1 PEL, Paamajärvi

(JJ&PP&MK).

Lapinuunilintu (Phy bor): N-Lapin havainnot 1984 INA 4 Ä (LI-I) ja 27.6.—8.7. > 3 Ä INA, Lemmenjoki Kultahamina (JJ&PP).

Tiltaltti (Phy col): 1983 24.6. Ä SOD, UK-puisto Kopsuskuusikko (P. Inkinen) ja 1984 PEL normaalia enemmän noin 10 reviiriä (JH).

Hippiäinen (Reg reg): 1983 PEL runsaasti (JH), ROV 1 poikue ja 1 paikassa emo ruokaa nokassa (JJ), SOD 22.6. Ä Pieni-Lintuselkä (HK) ja KOL 18.6. Ä Otusmaa (LLY:n kevätretki). 1984 PELK 1.6. 2 Ä ja 16.8. ä Pyhätunturi sekä 7.7. Ä Luro (HK).

Puukiipijä (Cer fam): 1984 PELK 4.8. 2 Pyhätunturi (O. Osmonen) PEL 8.7. pesä Syväjärvenvaara (JH).

Närhi (Gar gla): 1983 SOD 31.5. 1 Vuotso (R. Virkkala) ja 1984 KOL 6.7. 1 Lappea (JH).

Naakka (Cor mon): 1984 4.6. 3 PEL, Kylävaara (I. Bergman) ja 17.7. 1 PEL, Nivanpää (P. Niva).

LAPIN KESÄHARVINAISUUDET 1983 JA 1984

Silkkiuikku (Pod cri)	14.8.1983	1" + muutama	
	8.8.	1	(pesi) KIT, Kiistala (K. Pitkänen)
	13.6.1984	1	SOD, Kelujärvi (OP)
Punasotka (Ayt fer)	29.5.1984	1/	SOD, Mutenia (O. Hirvasvuopio)
Mehiläishaukka (Per api)	9.6.1984	1	YLI, Meltosjärvi (JJ&PP&VN)
Haarahaukka (Mil mig)	13.6.1984	1	PELK, Kilpiaapa (LLY)
	12.8.	1 otti kork. ja	SOD, Mutenia (O. Hirvasvuopio)
			m S KEM, Kaarinanamatat (MM)
Merikotka (Hal alb)	7.6.1983	2	SOD (J. Simula)
	10.6.	1"	UTS (LI-I ym)
	6.8.	1" m N	UTS (E. Supperi)
	25.8.	1 subad	UTS (LI-I)
	9.6.1984	1"	UTS (A. Karlin ym)

Mustavaris (Cor fru): 1984 ROV 1.6. 2 Alanampa (A. Rapakko).

Kottarainen (Stu vul): 1983 ja 1984 vain kolme poikaspesää PEL tutkimuspöytäissä eli huippuhuono vuosi (JH).

Viherpeippo (Car chl): 1983 PELK 3/3 pesi kk:ssa (HK) ja 1984 PELK ainakin muutama pari pesi kk:ssa (HK).

Tundraurpiainen (Car hor): 1983 29.5. 2 UTS, Vetsijoki (LI-I) ja 22.6. 3 UTS, Ailigas (C&A Wallis/ilmoitti P. Hottola).

Punavarpuunen (Car ery): reviirit S-Lapissa 1983 ROV Koivusaari, Ojanperä, Ylikylä, Sinettä&Viirinkangas (JJ), PEL 8 rev. ja RAN Saukkojärvi. 1984 ROV Murola, Koskenkylä, Alakorkalo, Souhari & Ojanperä 1 sekä Niskanperä 3 (JJ), YLI, Kainuunkylä 9 (RAUHALA 1985) sekä Meltosjärvi 2 & Aavasaksa 1.

Pohjansirkku (Emb rus): 1983 yllättävän vähän PEL (JH).

	12.6.	1"	ENO (JH)
	12.6.	1"	UTS (A. Karlin ym)
	24.7.&23.8.	1	UTS (EA)
Nuolihaukka (Fal sub)	22.7.1983	1	KOL, Teuravuoma (J. Lampolahti)
	24.7.	1"	SOD, Lokka W-pato (J. Pynnönen)
	25.7.1984	2" + 1'	(pesi) PELK, Ahvenvaara (HR)
Tunturihaukka (Fal rus)	8.7.1984	1	INA (JJ&PP)
Tunturi/muutoh. (Fal rus/per)	9.7.1984	1	INA (P.Renvall&S. Aro&T.Mellberg)
Nokikana (Ful atr)	3.6.1984	2	PEL, Pellonjärvi (JH)
Meriharakka (Hae ost)	6.6.1983	1 m S	UTS, Kevo (LI-I)
Pikkutylli (Cha dub)	27.7.1983	1	SOD, kk (OP)
Lehtokurppa (Sco rus)	23.8.1983	1	SOD, Tähtelä (OP)
Metsäviklo (Tri och)	12.7.1983	1	varotteleva ja ed. päivänä 1 pull INA; Kankivuono (JA)
	21.6.1984	1 ä	INA, Joenkielinen (P. Mustakallio)
	23.6.	1	INA, Lemmenjoki (P. Mustakallio)
	27.6.-8.7.	1 var	INA, Lemmenj. Kultahamina (JJ&PP)
Tunturikihu (Ste lon):	26.6.1983	1 + 2 + 1	KIT, Kätäkunturi (A. Koukila)
	10.6.	1	SOD, Peurasuvanto (A. Raappana)
	27.6.	2 m SW	SOD, Sompiojärvi (R. Virkkala)
Pikkulokki (Lar min):	25.6.-5.7.83	1	SOD, Ilmakkaapa (OP ym)
	29.5.1984	1	YLI, Meltosjärvi (JJ&PP&VN)
	2.6.	1"	SOD, Lokka (HK)
Selkälökki (Lar fus)	26.7.1983	1	UTS, Korretoja (EA)
	9.6.1984	1	UTS, Ailigas (A. Karlin ym)
	10.6.	1	UTS, Kenesjärvi (A. Valle)
	14.6.	1	UTS, Syysjärvi (A. Karlin ym)
	25.6.&17.7.	1	UTS, Leppälä (A. Valle)
	11.7.	1	UTS, Suolajärvi (E&JA)
Merilokki (Lar mar)	22.6.1983	2"	SOD, Sompiojärvi (R. Virkkala7
	27.6.	1"	—
	9.7.	2"	SOD, Kelujärvi (OP)
	15.7.	1"	SOD, Sompiojärvi (R. Virkkala)
	16.7.	1	SOD, Kelujärvi (OP)
	19.7.	1"	SOD, Lokka pato (OP)
	19.7.	1"	SOD, Lokka Viuvalo (OP)
	2.6.1984	1" + 1 2-kv	SOD, Lokka (HK)
	15.6.	1 3-kv	SOD, Porttipahta (HK)
Kesykyhky (Col liv)	4.8.1984	1 (värireng)	UTS, Mieraslompola (EA)
Sepelkyhky (Col pal)	15.6.1983	1 m NE	UTS, Kevojärvi (LI-I ym)
Tunturipöllö (Nyc sca)	juhannuksesta		
	-10.8.84 asti	jolloin /1" löyt yi kuolleena PELK (I. Sarvola&HK)	
Lapinpöllö (Str neb)	kesäk.puoliväli 1983	2	UTS, Baldotjavri (A. Valle)
	19.7.1984	1	UTS, Kevonsuu (R.S. Heikkinen)
Sarvipöllö (Asi otu)	13.6.1983	7 pull reng.	(pesi) PELK, kk (HK)
	26.6.	3 reng	(pesi) SAV, kk (HK)
	12.8.1984	1"	PEL, Paamavaara (JJ&PP&MK)
Harjalintu (Upu epo)	4.6.1984	1	ROV, Vanttauskoski (V. Kaihua)

Peukalainen (Tro tro)	12.6.1983	1 Ä	UTS, Kevojoki (LI-I ym)
	20.6.	4 Ä	POS, Korouoma (JJ&PP)
	24.6.	2 Ä	PELK, Pyhätunturi (HK)
	15.7.	1 Ä	UTS, Kevojoki (LI-I)
	17.6.1984	1 Ä	UTS, Linkepakti (LI-I)
	1.6.	2 Ä	PELK, Pyhätunturi (HK)
Punarinta (Eri rub)	8.7.	1 Ä	UTS, Kuhkesluobbal (R. Kalliola&R.K. Heikkinen)
	15.6.1983	1 Ä	UTS, Keneskoski (LI-I ym)
	25.6.	1 Ä	UTS, Korretoja (EA)
	9.7.	1 Ä	UTS, Keneskoski (E&JA)
	14.6.1984	1 Ä	INA, Appisjoki (LI-I)
	7.7.	1 Ä	UTS, Kevo (LI-I ym)
	28.8.	1 juv	UTS, Kevonsuu (LI-I)
	31.8.	2 juv	— " —
	25.5.-15.6.84	1 Ä	ROV, Koskenkylä (JJ&PP)
	2.-24.6.84	1/	ROV, Asemieskatu (JJ&KK&PP&VN)
Mustapääherttu (Syl atr)	17.6.	1/	ROV, Kotipuistikko (JJ) (kts tiedonanto tässä lehdessä)
			ROV, Korkalovaara (O&H. Junila)
Lapinuunilintu (Phy bor)	19.-20.6.83	1 Ä	POS, Korouoma (JJ&PP)
	20.6.	1 Ä + 1	PELK, kk (HK)
	29.6.	1 Ä	ROV, Auttiköngäs (OP)
	18.7.	1 Ä	KIT, Muusanlammit (E-M&K. Savonen)
	11.6.1984	1 Ä	ROV, Pöykkölä (L-M. Piirola)
			(ilm. pesi) ROV, Ojanperä (JJ)
Sirittäjä (Phy sib)	31.5.-20.6.83	1 Ä	PELK, Suvanto (HK)
	6.-24.6.84	1/1	4/4 varottelevaa + 1 varotteleva nähtiin emoja ruokaa nokassa INA, Lemmenjoki, Kultahamina (JJ&PP)
	3.6.	1 Ä	(kts tiedonantoa)
	27.6.-8.7.		UTS, Kevonsuu (J. Juhanoja ym)
Tiltalitti (Phy col)	5.6.-6.7.83	1 Ä	ENO, Kilpisjärvi (A&A-R&S. Lindroos)
	21.-22.6.84	1 Ä	UTS, Karigasniemi (K. Lehtonen)
Hippiäinen (Reg reg)	22.6.1984	1	yrityksi pesiä sekaparina talitiaisen kanssa PEL, Turtola (R. Koivuranta)
	kesä 1983		onnistunut pesintä ROV, Asemieskatu (KK&JK&JJ)
	kesä 1984		SOD, Moskuvaara (J. Simula)
Punavarpuinen (Car ery)	13.6.1983	1 Ä	SAL, Ruuheranta (K. Kellokumpu)
	19.6.	1/1	PELK, kk (HK)
	24.6.	1 Ä	PELK, kk (eri paikka) (HK)
	26.6.	1 Ä	SOD, Kierinki (OP)
	30.6.	1 Ä	PELK, kk (HK)
	6.6.1984	1 Ä	ROV, Kotipuistikko (rva Simonen&JJ&PP)
Nokkavarpuinen (Coc coc)	25.5.1984	1"/	PELK (HK)
			PELK (sama paikka) (M. Selin & A. Puikkonen)
Pikkusirkku (Emb pus)	29.6.1983	1/1 (1/reng)	
	4.7.	1/1 var + 1/	

	29.6.	1 Ä	PELK (eri paikka) (HK) kesä 1984 nauhurin soittelu kesän 1983 pesimäpaikoilla ei tuottanut havaintoja. Laji ilmeisesti kuitenkin pesi PELK tuntumassa sillä loppu- kesän verkkopyynnin yhteydessä: 10.8. 1' (reng) + 1"/ sulkasat + 1' (reng) ja 18.-19.8. 1 verkkoi- lu- niityllä (HK)
Pohjansirkku (Emb rus)	14.-16.8.84	1 Ä	UTS, Korretoja (EA)
	18.6.	1/1	varotteli INA, Nirroselkä (LI-I)

HAVAINNOITSIJAT:

Rovaniemi: J. Jokimäki (JJ), J. Koskinen (JK), K. Koskinen (KK), V. Nivala (VN), Janne Henriksson, L-M. Piirola, P. Punnonen, M. Melamies

Pello: J. Halonen (JH), M. Knuuti (MK), R. Koivuranta, T. Muotka, S. Mäkiyrö, S. Mäkilä, P. Niva, L. Viinamäki

Ranua: M. Melamies (MM), M. Pernu

Kemijärvi: P. Muhli

Pelkosenniemi: H. Karhu (HK), Heikki Rae (HR)

Posio: A. Lippo

Savukoski: K. Kellokumpu

Kittilä: K. Pitkänen (KP), A. Koukila

Kolari: J. Lampolahti

Enontekiö: A&A-R&S. Lindroos

Sodankylä: O. Pihajoki (OP), R. Virkkala

Inari & Utsjoki: E&J. Aikio (E&JA), L. Iso-livari (LI-I), A. Lind, E. Mäntylä, E. Supperi, J. Juhanoja, J. Suomela, J. Saario, K. Mäntylä, R.S. Heikkilä, R. Roine, T. Niemi, I. Jussila, J. Matson, P. Portti, R.K. Heikkinen, R.S. Heikkinen, T. Niemi, Y. Haila, I. Valle, A. Valle, P. Mustakallio, R. Kalliola, E. Leppisalo, A. Karlin

Lisäksi seuraavat: J. Pynnönen, P. Rennvall, S. Aro, T. Mellberg, K. Savonen, J. Simula ympäri Lapia

KIRJALLISUUS

RAUHALA P. 1985: Ylitornion Kainuunkylän saariston pesimälinnusto vv. 1980 ja 1984. -Sirri 10:4-10.

VIIME VUOSIEN RENGASTUSTOIMINTA UTSJOEN KEVOLLA

Lasse Iso-livari

Työskentelin 70-luvulla useina kesinä Lapin tutkimuslaitoksella Utsjoen Kevolla. Tein ja kokosin silloin paljon lintuhavaintoja pohjoisimmasta Lapista (ISO-LIVARI 1979). Noina vuosina asemalla rengastettiin lintuja satunnaisesti ja enimmäkseen sulkaosatutkimuksia varten (Haukioja 1971, Niemelä 1974, Lehtikainen & Niemelä 1977 ja 1981). Tähän osallistuivat Erkki Haukioja, Pekka Niemelä, Heikki Ojala ja Martti Lagerström. Vuosikymmenen lopulla rengastus keskeytyi kokonaan.

Vuonna 1981 sain vakituiseen työpaikan Kevolta ja sen vuoksi päätin hankkia rengastuslupan. Suoritin ensin keväällä pesäpoikastentin ja vietettyäni virkapaikesän Saaristomerellä, innostuin rengastuksesta ja suoritin vuoden lopussa talvilintutentin sekä seuraavana vuonna myös lintuasematentin. Näin pääsin täysimittaiseen rengastustyöhön kesällä 1982.

Kevon aseman ympäristössä oli keväällä -82 200 uutta ja noin 50 vanhaa, kunnostettua pikkupönttöä. Seuraavana keväänä vein maastoon lisää 500 pönttöä noin 40 km:n matkalle pitkin joki-laaksomänniköitä. Pönttöjen asutusprosentti oli aluksi pieni, mutta kirjosiieppokannan kasvaessa tilanne parani. Kesällä -84 alueel-

le saapui ennätysmäärä kirjosiieppoja (kuten maan muihinkin osiin).

Vuodet -82 ja -83 olivat oikein hyviä myyrävuosia; niinpä kierteilin kaikki tuntemani piekanareviirit ja opettelin katselemaan joki-laaksoja piekanan "silmin". Kumpainakin vuonna rengastin yli puolet rengastetuista pesäpoikasista. Kesä -84 oli myyrien katovuosi, jolloin löysin Utsjoelta vain viisi piekanan pesäpaikkaa. Useimmat ampuhaukat olen rengastanut näillä monilla piekanaretkillä.

Koska työskentelin Kevolla koko kesän, tulivat myös kotkat ja kalasääsket kuin luonnostaan rengastettavakseni. Tunturihaukan rengastus oli tietenkin aluksi suuri haaste, sillä kaikki tuntemani pesäpaikat ovat todella vaarallisia kalliopahtoja. Kesällä -83 rengastin suuren avustajajoukon turvin kaikkien bongarien tunte-
masta pesästä poikaset, joista yksi löytyi kuolleena Tromssasta kolme kuukautta myöhemmin.

Aseman pihassa olen pyydystänyt satunnaisesti muutamalla verkolla erityisesti vuonna 1982. Kesällä -84 raivasin läheiselle Tsarsejohkan saarelle toistakymmentä vanhaa verkkolinjaa, joita käytin elo-syyskuussa. Tämän ansiosta lajiston lukusuhteet muuttuivat. Lajipari urpiainen-tundra-

Taulukko 1. Utsjoella rengastettujen lintujen määrät 1982-84. Pu = pesäpoikanen, fl = täysikasvuinen.

Lintulaji	1982			1983			1984			1982-84
	pu	fl	yht	pu	fl	yht	pu	fl	yht	yht
Myrskylintu	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Telkkä	5	-	5	-	1	1	17	-	17	23
Tukkakoskelo	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1
Piekana	134	-	134	132	-	132	6	-	6	272
Kotka	2	-	2	5	-	5	3	-	3	10
Kalasääski	5	-	5	4	-	4	5	-	5	14
Tuulihaukka	-	-	-	-	-	-	2	-	2	2
Ampuhaukka	29	-	29	31	-	31	29	-	29	89
Tunturihaukka	-	-	-	5	-	5	-	-	-	5
Tylli	2	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Rantasipi	-	-	-	-	-	-	4	-	4	4
Tunturikihi	7	-	7	1	-	1	-	-	-	8
Kalalokki	3	-	3	-	-	-	-	-	-	3
Lapintiira	2	-	2	1	-	1	4	-	4	7
Hiiripöllö	4	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Helmipöllö	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1
Räystäspääsky	-	-	-	5	-	5	10	-	10	15
Niittykirvinen	6	6	12	5	-	5	12	4	16	33
Metsäkirvinen	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2
Keltävästäräkki	3	2	5	-	-	-	-	-	-	5
Västäräkki	11	6	17	5	1	6	11	9	20	43
Koskikara	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1
Rautiainen	-	-	-	-	-	-	-	9	9	9
Punarinta	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2
Sinirinta	5	13	18	-	-	-	6	36	42	60
Leppälintu	44	11	55	14	1	15	72	4	76	146
Mustarastas	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Räkättirastas	10	4	14	20	1	21	-	9	9	44
Laulurastas	-	-	-	-	-	-	-	3	3	3
Punakylkirastas	23	9	32	18	2	20	10	43	53	105
Lehtokerttu	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Pajulintu	5	27	32	-	4	4	-	51	51	87
Harmaasieppo	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Kirjosieppo	56	24	80	148	21	169	234	31	265	514
Hömötiainen	-	-	-	-	6	6	-	13	13	19
Lapintiainen	16	10	26	26	8	34	97	15	112	172
Talitiainen	17	33	50	21	12	33	22	10	32	115
Lapinharakka	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Kuukkeli	-	9	9	-	-	-	-	2	2	11
Harakka	7	-	7	-	-	-	6	-	6	13
Varis	2	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Korppi	5	-	5	7	-	7	2	-	2	14
Peippo	-	1	1	-	2	2	-	-	-	3
Järripeippo	4	38	42	-	11	11	8	69	77	130
Urpiainen	5	60	65	-	4	4	-	121	121	190
Tundraurpiainen	-	32	32	-	-	-	-	20	20	52
Punatulkku	-	-	-	-	1	1	-	3	3	4
Pajusirkku	7	4	11	-	1	1	11	25	36	48
Yhteensä	419	292	711	448	76	524	571	486	1057	2292

urpiainen on osoittautunut melko hankalaksi, sillä erilaisia välimuotoja on ollut aivan riittämiin.

Suurin osa rengastuksista liittyy tavalla tai toisella eri seurantatutkimuksiin. Verkkopyynnillä saadaan tietoja myös sulkasatutkimukseen ja biometriikka-aineistokin karttuu edelleen näillä Lapin perukoilla.

Mielenkiintoisin rengastukseni oli eittämättä viimekesäinen myrskylinnun kihlaus: olihan kyseessä Suomen ensimmäinen rengastus. Useimmat linnuthan on löydetty kuolleina tai kuolevina. Mantojärven kuutta myrskylintuahan ei pyydystetty vuonna 1956, vaikka ne saivatkin suurta huomiota osakseen (aina Suomen Kuvalehteä myöten).

Taulukossa 1 on esitetty vain Utsjoen kunnassa rengastamani linnut.

Kun tapaa luonnosta rengastetun kuolleen linnun, on siitä toimitettava tieto välittömästi Helsingin Yliopiston Eläinmuseoon (osoite: P. Rautatiekatu 13, 00100 HELSINKI 10) tai jollekin rengastajalle. Mukaan on liitettävä mahdollisimman tarkka selvitys löytöajasta ja -paikasta sekä mahdollinen kuolinsyy. Löytäjän nimi ja osoite ovat tietenkin välttämättömät, jotta löytökirje tavoittaa oikean henkilön.

Jos kuollut lintu on vielä hyväkuntoinen, on rauhoitetut lajit toimitettava johonkin biologiseen museoon renkaineen; näin voidaan myöhemmin varmistaa yksi-

lön ikä tarkasti monissa tapauksissa. Museot ovat jatkuvasti kiinnostuneita kaikista hyväkuntoisista eläimistä, sillä kokoelmat Helsingin ulkopuolella ovat todella pienet jopa tavallisten lajien osalta. Inarin ja Utsjoen alueelta voi kaikki rengaslöydöt ja kuolleet eläimet toimittaa Kevolle (osoite: Lapin tutkimuslaitos, Kevo, 99980 UTSJOKI; puh. 725 05).

KIRJALLISUUS

HAUKIOJA, E. (1971): Summer schedule of some subarctic passerine birds with reference to post-nuptial moult. - Rep. Kevo Subarctic Res. Stat. 7:60-69.

ISO-IIVARI, L. (1979): Havaintoja Inarin Lapin satunnaislajistosta. - Lintumies 14:78-81.

LEHIKONEN, E. & NIEMELÄ, P. (1977): Varpuslintujen sulkasadon tutkimus. - Lintumies 12:33-44.

LEHIKONEN, E. & NIEMELÄ, P. (1981): Pesinnän, sulkasadon ja muuton ajoitusongelma lyhyen kesän oloissa. - Luonnon Tutkija 85: 108-110.

NIEMELÄ, P. (1974): Pajulinnun (*Phylloscopus trochilus*) post-nuptiaalisesta sulkasadosta. - Pro gradu, Eläinmorfologia ja -ekologia, Turun yliopisto.

JÄRRYPEIPON PESINNÄSTÄ SODANKYLÄSSÄ

Pekka Paarman

Kesällä 1982 aloittelevana lintuharrastajana kiinnostuin järripeiposta, niin että vietin vapaapäivinäni jopa 11 tuntia sen pesintää seuraten. Mukanani olivat termospullo, kahvia, eväät, kiikari, kamera ja tärkein eli muistivihko.

Kesäkuun alku oli vuonna 1982 kylmä: vielä 8.6. satoi lunta.

Järripeipon pesänrakennus oli tuolloin jo käynnissä, sillä varhaisinta toteamaani pesää alettiin rakentaa 6.6. Siitä alkaen seurasin kaikkiaan 18 pesää aina heinäkuun 15. päivään asti.

Kaikki pesät olivat koivussa 1,0—3,5 metrin korkeudessa. Bio-tooppi oli sekametsä.

Kun ensimmäistä pesää alettiin rakentaa 6.6., myöhäisin havaitsemani pesänrakennus alkoi vasta 3.7. Pesänrakennus oli vilkasta kaikkina vuorokauden aikoina joitakin yötunteja lukuunot-

tamatta. Yleensä vain naaras oli töissä, mutta näin yhden koiraankin korsi suussa.

Pesät olivat hyvin samankaltaisia rakennusaineiltaan: sammalta, korsiä, koivunhilsettä ja kanalintujen höyheniä. Pesänrakennus kesti keskimäärin neljä vuorokautta.

Ensimmäinen muna ilmestyi 11.6., myöhäisin vasta 7.7.

Oheisessa taulukossa on esitetty munaluvun vaihtelu ja eri kokoisten peseyden lukumäärä.

Itse yllätyin siitä, että suurin munaluku oli vain viisi ja pienin yksi vaivainen muna! Luultavasti säätekijät selittivät molemmat ääripäät. Yksimunaiset pesät oli hylätty.

Vain yksi pesä tuhoutui; asialla oli joko orava tai varis.

Munista 85 % kuoriutui, lentoon asti selvisi 70 %.



Järripeippokoiras. Kuva: Pekka Paarman

Munaluku	Pesien lukumäärä
5	3 kpl
4	6 "
3	3 "
2	4 "
1	2 "

TIEDONANTOJA

RUOSTESIIPIRASTAS KOLARISSA

Asko Kaikusalo

Laji: Turdus naumanni eunomus
Lukumäärä ym: 1 ex, koiras ?, ad.
Pvm: 17.5.1983

Havaintopaikka: Kolari, Teuravuoma.

Biotooppi: Lehtipuuvaltainen suojametsäjuotti viljelyaukion lomassa.

Tuntomerkit: Valkean silmäkulmaviirun alapuolella lähes musta juova "suupielestä korvan seudulle". Kurkku valkea, rinnan yläosa tumma erillislaikku, alempana valkeassa rinnassa ja vatsapuolella terävästi tummina erotuvia täpliä. Käsikulmien kärjet tummanruskeat, siivet muuten kirkkaan punaruskeat sekä yltä että alta. Yläperä ja pyrstö tumman punaruskeat.

Koko: Karkeasti arvioiden kuin punakylkirastas.

Äänet: Yksittäinen, melko vaimu lurius kuului kaikkiaan 4—5 kertaa. Lyhykäinen säe muistutti lähinnä sordinolla varustetun punakyljen laulua ilman minkäänlaisia loppukitinoita tai laulurastasmaisia toistoja. Säännön mukaan lintu kajautti vain yhden säkeen, minkä jälkeen se vaihtoi istumapaikkaa 2—3 kertaa, ennen kuin lurautti uudelleen.

Liikkumistapa: Lyhyitä pyrähdyksiä ja pysähdyksiä puskasta puskaan.

Tarkka kuvaus tapahtumasta: Ajeilin hiljalleen ja hauskoja rallattain pientä peltotietä, kun näin pajun

oksalla aivan oudon rastaan. Pysäytin vehikkelin ja kiikaroin akkunasta: Totta tosiaan, ei taatusti mikään suomalaistuttu. Lehteilin kuumeisesti hanskalokerossa pölyttynyttä "Euroopan lintuopasta" todetakseni, että kyseinen siivekäs muistutti kiusallisen tarkoin kirjan kuvaa yllä nimetystä lajista. Vain siipilaikku punersi vielä voimakkaammin, ja lähes valkeassa rinnassa komeana kontrastina erottuvat ylimmät pilkut muodostivat ikäänkuin erillisen täplän (ei poikkivyyötä) linnun kurkkuun. Tässä vaiheessa huolestuin ja aloin vertailla vakavissani noin viiden metrin päässä istuvan otuksen tuntomerkkejä sekä opaskirjan tarjoamiin että omiin mielikuviini muista mahdollisista rastaslajeista, (saman aikaisina vertailukohteina paikan päällä oli niin punakylki- kuin laulurastaskin). Omasta mielestäni määrittäminen vain varmistui.

Tarkkailin kohdetta kaikkiaan puolisen tuntia. Tällöin se istuskelu paikoillaan yleensä enintään minuutin rupeaman ja pyrähti sitten muutaman metrin päähän uudelle oksalle. Pysähdyspaikat sijaittivat puiden alaoksilla (2—4 m maan pinnasta) ja useinkin "puolivirjossa", jolloin lehvien lomassa istuvasta linnusta näkyi vain pää ja/tai pyrstö. Kaiken aikaa otus pysytteli "kuin kiinteällä reivillä" noin kolmen aarin alal-

la. Muutaman kerran se päästi myös lyhyen laulunlurituksen (ks. "Äänet").

Myyräntyöstä johtuvan kiireen vuoksi jouduin loittonemaan tieheni ilman dokumentteja. Takakontissa ollutta — pöllöjen päänmenoksi tarkoitettua — lintuverkkoa en voinut virittää rajoitetun rengastuslupani vuoksi. Seuravana päivänä palasin paikalle ka-

LÄMMIN KEVÄT 1984 TOI SIRITTÄJIÄ LAPPIIN — SIRITTÄJÄTIHEYTYMÄ INARIN LEMMENJOELLA

Jukka Jokimäki

Ollessani Pekka Punnoson kanssa suorittamassa Lemmenjoen kansallispuiston linnustoselvitystä kesä-heinäkuun vaihteessa, löysimme Kultahaminan erämaakämpän (atlas 761:45) läheisyydessä olevasta rehevästä jokiuomapiensaikosta peräti neljä varottelevaa sirittäjäparia sekä yhden yksinäisen varottelevan yksilön noin 1/4 km² kokoiselta alueelta. Sirittäjän pohjoisraja seurailee 63° leveyspiiriä, ja lajin otakseen lisäntyneen viime vuositallalla ilmaston lämpiämisen johdosta, koska laji reagoi herkästi kevään lämpimyyteen (HYTYIÄ, KELLOMÄKI & KOISTINEN 1983). Toukokuun keskilämpötila oli Inarissa 1984 3.6°C normaalia korkeampi (ILMATIETEENLAITOS 1984).

Huhdan ja Moilasen mukaan laji on pesinyt kuudesti Lapissa, pohjoisimman pesimäpaikan sijaitessa Sallan pohjoiskärjessä. Todennäköisesti laji pystyy pesi-

mera muassani. Ruostesiipiras-tasta ei enää näkynyt.

PS. Edellä oleva on suoraa siteerausta valtakunnan rariteettikomitean saamasta ja hyväksymästä ilmoituksesta. Kolarin havainto oli toinen Suomessa ja kevähavaintona harvinainen koko Euroopassa (kukaties ensimmäinen).

mään aivan maamme pohjoisosissakin, mikäli sopiva biotooppi on saatavilla ja lämmin kevät auttaa leviämisessä kohti pohjoista. Edellämainitun Lemmenjoen havainnon lisäksi Inarissa tavattiin laulava koiras 18.6. Pennasjargalla ja 19.6. Ivalojoella (Lasse Iso-livari). Kittilän Muuslanlammilla lauloi sirittäjä 11. kesäkuuta (E-M & K. Savonen). Rovaniemen seudulla tavattiin sirittäjiä 5 yksilöä kolmella paikalla (J. Jokimäki ym), joista yhdellä paikalla pesintä oli hyvin todennäköistä.

KIRJALLISUUS

HUHTA, E & A. MOILANEN 1981: Sirittäjä pesivänä Kemissä. -Sirri 6:59-60.

HYTYIÄ, K., E., KELLOMÄKI & J. KOISTINEN (toimittajat) 1983: Suomen lintuatlas. -SLY:n Lintutieto Oy, Helsinki.

ILMATIETEENLAITOS 1984: Kuu-kausikatsaus Suomen ilmastoon; toukokuu 1984.

MUSTAPÄÄKERTUSTA ENSIMMÄINEN KESÄHAVAINTO ROVANIEMELLÄ

Jukka Jokimäki

Mustapääherttu on meillä eteläinen lintulaji ja se on levinnyt taasisesti yli Etelä-Suomen ja esiinyy Keski-Suomessa sopivissa elinympäristöissä. Pohjanlahden rannikkoseudulla laji on levinnyt aina Perämeren tuntumaan saakka (HYYTÄ, KELLOMÄKI & KOISTINEN 1983). Norjassa mustapäähertun pesimäalue ulottuu aina Tromssan korkeudelle asti (GIDSTAM, STEN & WAHLIN 1979). Lapin läänistä tunnetaan lukuisia syyshavaintoja: Rovaniemen seudulla on tavattu 1973—82 yhteensä 18 yksilöä (JOKIMÄKI 1981), mutta kesähavaintoja on tiedossa ainoastaan kaksi; 1955 Kemimaa ja 1974 Tornio (RAUHALA 1980).

Lämpimän kevään 1984 saattelemana siirtyi mustapäähertun pohjoisin kesähavaintopaikka Rovaniemen Korkalovaaraan (atlas 737:44). Mainitun vuoden toukokuun keskilämpötila oli Rovaniemen Apukassa 9.5°C, kun pitkäaikainen keskilämpötila on vain 5.7°C (ILMATIETEENLAITOS 1984). Ensihavainto laulavasta koiraasta tehtiin kesäkuun 2. päivä ja lintu viihtyi alueella ainakin kesäkuun 24. päivään asti. Reviiri sijaitsi puutarhamaisella alueella, jossa kasvoi runsaasti koristepensaita. Yllättäen löytyi vielä toinenkin koiras noin puolen kilometrin päässä ensin saapuneesta

koiraasta kesäkuun 17. päivä suoritettuna pistelaskennan yhteydessä. Tämä yksilö esitti laululentoa pihapiirissä, jossa kasvoi koivujen seassa koristepensaita. Kummallakaan alueella ei tavattu naaraista, joten kerttujen pesintä oli hyvin epätodennäköistä.

KIRJALLISUUS

GIDSTAM, B., I., STEN & B. WAHLIN (1979): Pohjanlahden lintukirja. HYYTÄ, K., E., KELLOMÄKI & J. KOISTINEN (toimittajat) 1983: Suomen lintuatlas. -SLY:n Lintutieto Oy, Helsinki.

ILMATIETEENLAITOS (1984): Kuukausikatsaus Suomen ilmastoon; toukokuu 1984.

JOKIMÄKI, J. (1982): Mustapääherttu (Sylvia atricapilla) säännöllinen syyshavainto Rovaniemellä. -Kokko 5:49-51.

RAUHALA, P. (1980): Kemimaa ja Tornion seudun linnusto.

LISÄYKSIÄ JA KORJAUKSIA

vain loka- tai maaliskuussa.

sivu 66 po Mustakurkku-uikku: 4.11.-73 1 tp Ounaskoski (K. Karjalahti)

sivu 69 po Mustarastas joulukuun 1. viikolle asti 1980 Lehtikarintielä (varmentanut OJ)

sivu 74 poistetaan Kirjallisuusluettelosta ALAPULLI, J., A. KOMONEN & S. RAUTIO (1962)

LAPINTIAISEN LAULUSTA

Jorma Halonen

Lähes keskiyöllä klo 01.10 kesäkuun neljäntenä päivänä 1983 havahduin Kittilän Huuhkajalamella minulle outoon linnunlauluun: tverrr-tverrr-tverrr. Tämä toistui varsin tarmokkaan tuntuksella muutaman kerran.

Hiivin ääntä kohti eikä minun kauan tarvinnutkaan laulajaa etsiä. Yllätykseni oli melkoinen, kun törmäsin lapintiaiseen!

Koskaan en muistanut moista ääntä kuulleen. Toisaalta en

JÄRRIFEIPON OUTO LAULU

Jorma Halonen

Kesäkuun kolmantenatoista päivänä 1984 Enontekiön Palojärvelä korviini kantautui linnunlaulu, joka sai minut valpastumaan: tsää-tsää-tsää. Nopea ja käheä säe toi mieleen lähinnä hömötiäisen, joka noissa tieva- ja tunturikoivikkomaisemissa olisi ollut pieni harvinaisuus.

Päästyäni laulajan lähelle löysin tunturikoivusta järripepon, joka selvästi käyttäytyi kuin reviirilauluaan esittävän koiraan tu-

myöskään ollut nähnyt lintukirjallisuudessa mainintoja tuon tyyppisestä lapintiaisen laulusta.

Se, etten itse ollut ennen tutustunut vastaavaan, johtui käsittääkseni siitä, etten kerta kaikkiaan ollut sattunut koskaan lapintiaisen reviirilaulun lähelle. Sen sijaan kirjallisuustietojen vajavaisuus hämmästyttää. Taitaa olla niin, että etenkin monen Pohjois-Suomen lajin äänivalikoima tunnetaan melko puutteellisesti.

leekin.

Seuraavana päivänä sama lintu lauloi samassa paikassa dsr-dsr-dsr.

Mainittakoon, että niinä viitenä päivänä, jotka vietin noissa maisemissa, kuulin kymmenien järripeippojen normaalia, ryystävää säettä. Mikä lie toisinlaulaja tuo yksi järri! Sen kuitenkin opin, että äänien ja laulujen kanssa saa joskus olla tarkkana, ettei tee pahoja virhemäärittelyjä!

LISÄYKSIÄ JA KORJAUKSIA ROVANIEMEN SEUDUN TALVILINNUNTO-ARTIKKELIIN

Jukka Jokimäki

Käsittelin Kokko-lehdessä nro 3/1982 (Kokko 5:60-74) Rovaniemen seudun talvilinnuntoa. Katsauksessa oli muutamia virheitä, jotka tässä nyt oikaistaan, ja samalla esitetään muutamia lisähavaintoja ajalta 1950—82.

Korjaukset:

sivu 61 po Seuraavat 34 lajia talvehtivat säännöllisesti Rovaniemen seudulla. **Käpytikka** oli pudonnut pois lajilistasta.

sivu 62 po Seuraavat 31 lajia on tavattu Rovaniemen seudulla

Jatkuu sivulla 50

MUUTTAVATKO POHJOIS-RUOTSIN KURJET SUOMEN KAUTTA ETELÄÄN?

Siinäpä mielenkiintoinen kysymys. Pohjoisruotsalaiset lintuharrastajat uskovat, että Pohjois-Ruotsissa pesivät tai asustavat kurjet muuttavat syksyllä noin 15.9. rajan yli Suomen puolelle ja jatkavat matkaansa suomalaisten kurkien mukana etelään.

Nyt ruotsalaiset kurkitutkijat ovat kiinnostuneita saamaan tarkemman kuvan Pohjois-Suomen kurkimuutosta, erityisesti Länsi-Lapissa. Koska he ovat kääntyneet puoleeni, pyydän, että jokainen LLY:n jäsen kaivaisi kurkihavaintonsa esille ja kirjaisi kurkihavaintonsa seuraavassa muodossa:

1. Havaintopäivä ja kellonaika sekä vuosi
2. Sää (mikäli mahdollista)
3. Havaittujen kurkien määrä
4. Paikka (kunta ja tarkempi määrittely)
5. Havainnoitsija/t
6. Muuttosuunta (tärkeä)

Muista, että vanhatkin havainnot ovat arvokkaita. Kerään myös edelleen tietoja mm. kurjen pesistä, pesimäbiotoopista, poikueista, luppokurjista ym. Viittaa Lintumies-lehden artikkeliin kurkitutkimuksesta 1983. LYL:n kurkityöryhmä on ikuisuustutkimuksessa ja tarkastelun kohteena on kurki. Tavoitteena kurjen suojelu. Tiedot allekirjoittaneelle os. Kalevantie 15 A 22, 23500 Uusikaupunki.

Antti Karlin

Lisäykset lajistolliseen katsaukseen:

Sinisorsa: 1954 1 marraskuun lopulla ja joulukuun alussa (A. Komonen).

Kanahaukka: 1953/54 ja 1954/55 1 talvehti

Peltopyy: 30.1.-54 noin 2 kk 2 yks-

löä Pullinpuoli (H. Alapulli)
Kalalokki: 6. ja 8.2.-55 1 Ounas-
koski (H. Alapull & A. Komonen)
Viiriäinen: 17.11.-52 1 kauppala
(Thule-luontokerhon arkisto)

Käpytikka: Hyviä käpytikkatalvia
1972/73 (joululaskenta 5 yks/21
km ja kevtlaskenta 8 yks/21 km)
ja 1980/81 (syyslaskenta 31
yks/172 km ja joululaskenta 37
yks/182 km)

Hippiäinen: talvi 1953/54 1-2
14.2.1954 asti Ounasvaara-Kivika-
tu (H. Alapulli)

Töyhtötiainen: Joululaskennois-
sa säännöllisesti noin 10 yks.

Sinitäinen: 1 yks talvehtinut Mel-
tauksessa 1978/79-1980/81 (P. Ra-
jala)

Pähkinänakkele: talven 1981/82
lentokentän nakkeli 5.11. lähtien
Puukiiپی: talvi 1953/54 1 Ounas-
vaara (H. Alapulli)

Närhi: syyslaskennoissa säännöl-
lisesti noin 20 yks.

Urpainen: Erittäin hyviä urpiais-
talvia 1978/79 (joululaskennassa
841 yks/104 km) ja 1980/81 (syys-
laskenta 499 yks/172 km, joulu-
laskenta 214 yks/183 km ja kevät-
laskenta 1933 yks/178 km).

Mustarastas: talvi 1981/82 koiras
talvehti Muurolassa (T. Eskola).

Pikkukäpylintu: talvi 1977/78 pi-
täisi olla 1978/79, jolloin kevtlas-
kennassa 96 yks/108 km. 1980/81
syyslaskennassa 100 yks/172 km
ja kevtlaskennassa 92 yks/178
km.

Taviokuurna: talvella 1973/74 jou-
lulaskennassa 30 yks/21 km ja
1977/78 syyslaskennassa 81

yks/67 km ja joululaskennassa 84
yks/86 km.

Punatulkku: hyviä punatulkkutal-
via: 1964/65 joululaskennassa 75
yks/10 km, 1978/79 syyslasken-
nassa 77 yks/108 km, joululasken-
nassa 154 yks/104 km ja kevtlas-
kennassa 190 yks/131 km,
1980/81 syyslaskennassa 192
yks/172 km ja joululaskennassa
373 yks/183 km.

Nokkavarpuunen: 1.2.1982 1 Saa-
renkylä (A. Arvola)

LAPIN LINTUTALVI 1983-84

-lisähavaintoja

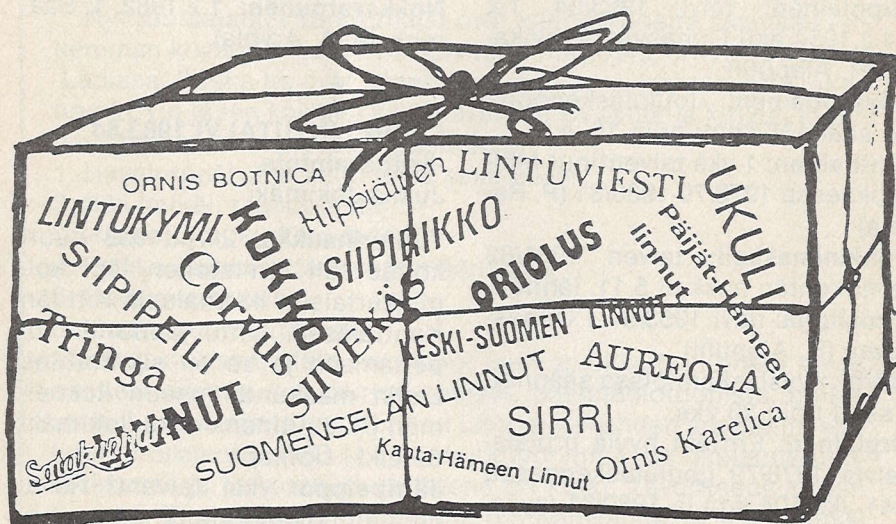
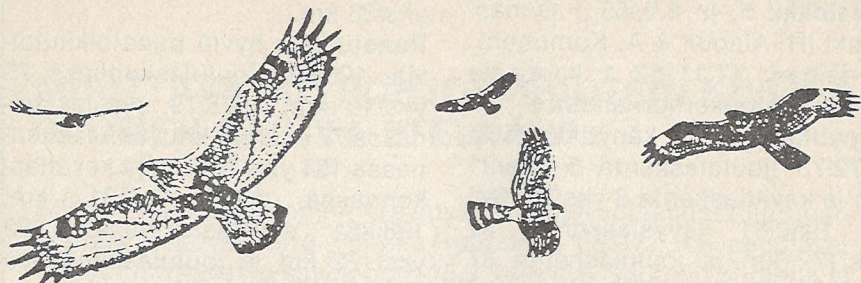
Jukka Jokimäki

Tunturihaukka: 24.11.1983 nuori
koiras tuli rymistellen läpi kol-
minkertaisen ikkunalasin Kittilän
Kenttälässä. Lintu jouduttiin lo-
pettamaan ja se on sijoitettuna
Lapin maakuntamuseon kokoel-
miin (A. Juutinen/Jukka Jokimäki
& Heikki Uotila).

Järripeippo: yksi talvehti Rova-
niemen Myllärintiellä. Lintu ha-
vaittiin ruokintapaikan tienoilla
mm. 22. ja 25.1., 5., 21. ja 29.2. se-
kä jälleen huhtikuun alussa (L-M.
Piirola). Ensimmäinen onnistunut
talvehtiminen Roi:ssa!

Merimetso: 20. tai 21.3.1984 1 ai-
kuinen löytyi kuolleena Enontekiön
Kaskajärveltä. Lennellyt ed.
viikolla järven pohjoispään sulan
tienoilla (T. Kotavuopio/Jukka Jo-
kimäki & Heikki Uotila).

LINTULEHTIPAKETTI



LINTULEHTIPAKETTI 1986

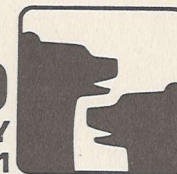
Tilausohje:

Valitse omaan pakettiin vahintaan 130 mk:n edestä lehtiä ja tilaa se pankkisiirrolla maksamalla tilaushintojen summa tilille Lintulehtipaketti/Juvaste, 80510 Onttola (p.973-801293), SYP Joensuu-Niini-vaara 218020-68555. Muista merkitä tilaukseen lehtien tunnusnumerot (tai nimet) ja alueyhdistykseesi. Paketin kautta ei toimiteta osi- tealueesi eikä yhdistyksesi lehteä. Maaliskuun jälkeen ei tilauksia vastaanoteta eikä osoitteenmuutok- sia hoideta keskitetysti. Lehtien lisäksi paketin tilaajille toimiteta- aan entiseen tapaan lehtien kokoo- misalustaluettelo ja lisäinformaa- tiota seuraavaa tilausta varten.

- | | |
|--------------------------|------|
| 1. Aureola | 20mk |
| 2. Corvus | 6mk |
| 3. Hippiaäinen | 15mk |
| 4. Keski-Suomen Linnut | 19mk |
| 5. Kokko | 15mk |
| 6. Lintukymi | 13mk |
| 7. Lintuviesti | 26mk |
| 8. Ornith. Botnica | 28mk |
| 9. Ornith. Karelica | 13mk |
| 10. Päijät-Hämeen Linnut | 19mk |
| 11. Satakunnan Linnut | 25mk |
| 12. Siipipeili | 13mk |
| 13. Siipirikko | 17mk |
| 14. Siivokas | 21mk |
| 15. Sirri | 8mk |
| 16. Suomenselan Linnut | 26mk |
| 17. Tringa | 30mk |
| 18. Ukuli | 28mk |

RANUAN ELÄINPUISTO

RANUAN SEUDUN MATKAILU OY
97700 RANUA ☎ 960-51844, 51921



Uusi, luonnonmukainen ja monipuolinen lintualue. Mm. suurimmat petolinnut!

RANUAN LIHATUOTE Oy

97700 Ranua puh. 51571

HYVÄKSI TUNNETUT
KYLÄSAVUTUOTTEET

RANUAN KENKÄ JA LAUKKU
97700 Ranua, puh. 960-510 56

HIEROJA
PIRKA PALONEN
Kolari, puh. 9695-613 02

**RANUAN
VALO
KUVAAMO**

Kiertotie 15
97700 Ranua
Puh. 960-518 93

RANUAN HAUTAUSTOIMISTO
JA KUKKAKAUPPA
97700 RANUA, puh. 960-511 10

K-RAUTA MAATALOUS
Urheiluvälineet, asut,
metsästysalan tarvikkeet
Puh. 960-511 71, 97700 Ranua

VALMISBETONITOIMITUS-
TRAKTORIPALVELU, Pentti Lohi
Kotipolku 8, 97700 Ranua, puh. 960-515 09



ALAKÄRPPÄ M KY
Huoltoasema
97700 Ranua

KESKUS GRILLI
IRENE SIMONTAIVAL
97700 Ranua

RANUAN PALVELUPISTE KY
Ranua, p. 960-517 01
FINNOIL

TB-huoltamo
HANNU SÄKKINEN KY
97700 Ranua, puh. 960-515 51

LAPIN MAAKUNTAMUSEO
LUDNONTIETEELLINEN OS.
KORKIKATU 18 A
96200 ROVANIEMI

Pellolasi A.Bergman Myllytie 2. 95700 Pello puh. 9695-12978	Metallirakenne Pello Om. Jorma ja Raimo Bergman puh. 9695-12031
Veljekset Alaniemi Bussi- ja taksiliikennettä Turtola puh. 9695-84119, matkatoimisto Pello puh. 9695-13081	Tarvike-Auto Ky Veljekset Seikkula Pello Puh. 13011, Kolari Puh.61230
PELLOPUU OY 95645 TURTOLA puh. 9695 -84121	Kolarin Huonekalu ja Matto Kolari puh. 61028
Pantsarin Kone Oy Saha ja höyläämö Pello puh. 9695-12420	Pellon Musiikki ja Urheilu puh. 9695-12926
RAJA-KIRJA Pello puh. (9695) 128 60	Räihän leipomo 95655 Koivu puh. 980-785235
Pellon Kukka-ja Siemenkauppa om. Helvi Vikeväinen Pello puh. 9695-12057	Lohinivan Linjat Oy Pello ja Ylitornio puh.9695-12270
PALISKUNTAIY YHDISTYS 96100 ROVANIEMI 10 KOSKIKATU 33 A PUH. 960-22057	Raja-Foto Pello puh. 9695-12755
Eeron Kahvio Korkalonkatu 7 96100 Roi 10 Puh. 960-3590	Rakennusliike Mäkikyröt Pello puh. 9695-12821
 INARIN HOPEA INARI FINLAND ☎ 9697-51333	Rovaniemen Kiinteistö- yhdistyksen Talokeskus Rovakatu 26, 96200 Roi 20 puh. 960-17941